Reisa villakssenter

Adresse
Halti, Hovedvegen 2
9151 Storslett
Norge

Kontakt
911 77 904
907 70 760
info@reisavillakssenter.no

Klima- og miljødepartementet

Dato 15.10.26

Høringsinnspill til ny St.meld om villaks, sjøørret og sjørøye

Innledning

Villaksen står i en akutt situasjon og står i fare for å forsvinne fra mange av våre vassdrag, samtidig som bestandene av sjøørret og sjørøye opplever en alvorlig tilbakegang. I denne nasjonale krisen står Nord-Norge i en særstilling. Landsdelen har fortsatt noen av de mest levedyktige og relativt sterke bestandene igjen i landet. Spesielt Troms og Finnmark har et helt unikt ansvar for bevaringen av sjørøya, som er særlig sårbar for klimaendringer og menneskelig påvirkning.

I tillegg har bestandene av villaks, sjøørret og sjørøye i Nord- Norge i økende grad blitt påvirket av store pukkellaksinnsig. Det er i dag for lite kunnskap om hvilken påvirkning dette har på bestandene av villaks, sjøørret og sjørøye.

For å sikre at vi ikke mister disse bestandene, kreves det både konkrete forvaltningstiltak og en sterk nasjonal satsing på kunnskapsspredning og lokal forankring.

Villakssentrene kan være nøkkelarenaer for kunnskap og engasjement

Besøkssentere for villaks kan spille en viktig rolle i arbeidet med å bevare de anadrom laksefiskene. De vil fungerer som brobygger mellom forskning, forvaltning og lokalsamfunn.

Gjennom direkte kontakt med lokalbefolkningen, skoler, barnehager, sportsfiskere, friluftsorganisasjoner, reiseliv og forskningsinstitusjoner vil slike sentrene kunne bidra til å:

- **Øke bevisstheten** om den kritiske situasjonen for villaks, sjøørret og sjørøye.
- **Formidle forskningsbasert kunnskap** om nødvendige tiltak for å redusere trusselnivået (som lakselus, rømt oppdrettsfisk og andre påvirkninger).
- **Sikre en bærekraftig utvikling** og forvaltning av bestandene gjennom lokal forankring og eierskap.

Stor ubalanse i informasjonskraften

Det eksisterer i dag et betydelig misforhold mellom formidlingskapasiteten til oppdrettsnæringen og villaksforvaltningen. Mens oppdrettsnæringen har ca 25 visningssentre, finnes det kun **fire autoriserte nasjonale villakssentre** i Norge.

Denne skjevheten gjør at publikum og oppvoksende slekter i overveiende grad blir eksponert for næringsinteressene, mens den sårbare villfisken og vassdragsøkosystemenes stemme blir underrepresentert. Det er nødvendig å utjevne denne ubalansen ved å autorisere og finansiere flere villakssentre – særlig i nord, der nasjonalt viktige bestandene befinner seg.

Behov for autorisasjon og forutsigbare driftsmidler

Et konkret og gryteklart eksempel på dette behovet er **Reisa Villakssenter** i Nordreisa. Senteret har allerede etablert fasiliteter med kontorer og utstillinger, og ligger midt i kjerneområdet for viktige bestander av lakse, sjøørret og sjørøye i Nord-Norge.

Senteret mangler imidlertid autorisasjon, noe som innebærer at det står uten faste statlige driftsmidler. Dette skaper en svært uheldig situasjon:

- **Prosjektfelle:** Dagens modell tvinger etablert fagmiljø til å bruke mesteparten av tiden og ressursene sine på å «jakte» kortvarige prosjektmidler for å holde liv i driften.
- **Tapt formidling:** Tiden som går med til søknadsskriving og administrativ overlevelse, går direkte utover det egentlige samfunnsoppdraget – nemlig å drive langsiktig formidling, undervisning og skape engasjement for villfisken.
- **Mangel på fast stilling:** Uten forutsigbar grunnfinansiering er det umulig å holde på en fast daglig leder og bygge opp kontinuerlig fagkompetanse over tid.

Konklusjon og anmodning

For å sikre at stortingsmeldingen om villaks, sjøørret og sjørøye blir et kraftfullt verktøy for framtiden, må formidling og kunnskapsbygging prioriteres på lik linje med fysiske tiltak.

Vi ber derfor om at Regjeringen og Stortinget i den nye meldingen:

1. Styrker det nasjonale nettverket av villakssentre ved å øke antallet autoriserte sentre i Norge, med spesiell prioritering av Nord-Norge.
2. Sikrer **Reisa Villakssenter status som autorisert villakssenter**, slik at senteret tilføres forutsigbare statlige driftsmidler over statsbudsjettet. Dette vil frigjøre ressurser til en fast daglig leder stilling og sikre at senteret kan oppfylle sitt viktige samfunnsoppdrag i regionen.

Vennlig hilsen / Tervheissii / Dearvvuođaiguin

Reisa villakssenter

Reisa villakssenter

Adresse
Halti, Hovedvegen 2
9151 Storslett
Norge

Kontakt
911 77 904
907 70 760
info@reisavillakssenter.no

Knut M. Nergård
Styreleder,
Reisa villakssenter / Raisin villilohisentteri / Luossa guovddáš
E-post: knutnerg@gmail.com
IG: reisavillakssenter
FB: https://www.facebook.com/reisavillakssenter